

VOJENSKÉ ROZHLEDY

o Vojenských rozhledech

Měsíční vojensko-vědecká revue „Vojenské rozhledy“ začala vycházet v roce 1920. Její vydávání je úzce spjato s Vědeckým ústavem vojenským (dále jen VÚV), který vznikl 16. května 1920 jako čistě vědecká instituce s úkolem stát se střediskem vědecké práce v československé armádě, „aby se svou vnitřní hodnotou a silou své kulturní a mravní zdatnosti řadila čestně k vyspělým armádám jiných kulturních států“.

O činnost ústavu se proto logicky zajímali vrchní velitelé československé branné moci (T. G. Masaryk, E. Beneš) i všichni ministři národní obrany. Vztah ústavu k vrchnímu veliteli podtrhla skutečnost, že 13. června 1932 byl třetím prezidentem VÚV zvolen přednosta Vojenské kanceláře prezidenta republiky generál ing. Silvestr Bláha. Mimo to sám T. G. Masaryk byl 14. května 1930 zvolen jediným čestným členem VÚV a E. Beneš se pak po svém zvolení prezidentem republiky stal protektorem VÚV.

Jednou z důležitých činností ústavu byla jeho vydavatelská aktivita, která směřovala k vytvoření československé vojenské literatury. Mimo Sbírký praktických příruček, Sborníku věd vojenských, Technické knihovny, Štefánikovy knihovny spisů vzdělávacích, Knihovny překladů spisů cizojazyčných a edice Vyšší velitel VÚV také vydával měsíční odbornou revui Vojenské rozhledy.

Redakce v prvním čísle uvedla, že jejím cílem je, aby Vojenské rozhledy „*šířily vědu vojenskou, objektivně a bez tendencí politických a jiných; aby vychovávaly a poučovaly naše důstojníky i širší kruhy veřejnosti, které o vědy vojenské mají zájem. Chceme pracovat celou vůlí a vším úsilím k tomu, aby národ poznal důležitost vojska našeho, aby každému občanu bylo vštípeno přesvědčení, že jest podle svých sil povinen přispěti k tomu, abychom dovedli uhájit vlasti nám soudem darované a navracené, vykoupené krví desetitísců našich legionářů, i těch, kdož padli v cizích službách proti svému přesvědčení. Naše vojsko musí být kvalitativně takové, aby duchem i výcvikem, výzbrojí i organizací nahradilo to, čeho mu snad bude scházeti na počtu.*“

Vojenské rozhledy měly vytvořit, a nepochybně také vytvořily, prostor pro **původní československé vojenské myšlení**. Na stránkách revue byly publikovány odborné názory reprezentativní části velitelského sboru československé armády, které vydávají svědectví o jeho tvůrčích schopnostech. Promítá se tu patrná snaha o samostatné myšlení při respektování obecné vývojové tendence

ve vojenství, avšak vždy se zřetelem na konkrétní potřeby a možnosti Československé republiky.

Redakci se nepochybně dařilo plnit její původní záměr, který specifikovala následovně:

„1. Budou soustavně studovati vše, co ze světové války vojiny zajímá: její dějiny, strategii, taktiku, zásobování, osobní zkušenosti aj. a nezanedbají ani historie válek minulých, zvláště českých, na jejichž tradici i ducha musíme v mnohém navazovati.

2. Budou zaznamenávati cizí pokroky vojenské, jakož i naše vlastní, pokud ovšem nejsou důvěrného rázu, a seznamovati čtenáře s cizími armádami, jejich zřízením ap.

3. Budou co možná úplně sledovati veškerou důležitou literaturu válečnou a vojenskou.“

Redakce se z těchto důvodů zavazovala **„uveřejňovati odborná vojenská pojednání původní, psaná formou vědeckou i referáty, týkající se jak otázek našich, tak vůbec témat zajímavých každého odborníka vojenského. Zvláště budou hleděti k tomu, aby vojenství naše vyvíjelo se v duchu výrazně československém, odpovídajícím psychologii i všem jiným vlastnostem člověka.“**

Revue měla proto velmi široké pole působnosti, které se dále ještě rozšiřovalo, neboť z původních 400 stran prvního ročníku dosáhl v roce 1937 roční rozsah přibližně 1300 stran, a to při nákladu 5400 výtisků. Svým hodnotným obsahem se postupně vyrovnala podobným zahraničním časopisům.

Jednotlivá čísla v této době měla následující skladbu:

- Všeobecná část
- Pěchotní rozhledy
- Dělostřelecké rozhledy
- Letecké rozhledy
- Rozhledy technických zbraní
- Cvičební listy (vycházely jako příloha v letech 1921-1937)
- zvláštní přílohu pak tvořily Zprávy o činnosti Vojenského ústavu vědeckého a informace o přírůstcích v jeho knihovně.

Všeobecná část věnovala pozornost těmto otázkám:

- obecné problémy vojenské vědy
- koncepční a strategické otázky
- branná politika státu
- vývojové tendence ve vojenství
- studium novodobých válečných zkušeností
- vývoj cizích armád
- sociologické a psychologické otázky.

Části jednotlivých odborností se věnovaly operačnímu umění a taktice, technickým prostředkům, výcvikovým a výchovným otázkám, metodice výcviku a následně teoretickým a praktickým otázkám jednotlivých druhů vojsk, respektive zbraní a služeb.

Mimo hlavních a původních studií a článků byly zde publikovány dále statě ze zahraničních časopisů, zkušenosti z první světové války, literární přehledy, anotace, přehledy zahraničního tisku a recenze významných domácích i zahraničních článků a statí. Na konci třicátých let se recenzovalo už 55 zahraničních tiskovin.

Dvacátý ročník revue měl přinést další změny v její skladbě. Předpokládalo se, že začnou vycházet Intendantské rozhledy, Technické rozhledy se měly přeměnit na Vojenské technické zprávy, podobně jako dosavadní Zdravotnické listy na Vojenské zdravotní listy. Upravená skladba revue měla vypadat takto:

- všeobecná část,
- rozhledy zbraní,
- rozhledy služeb,
- přehled vojenských zahraničních časopisů.

Vojenské rozhledy byly potom vydávány za druhé světové války v Londýně, i když v podstatně menším rozsahu. Do prvního čísla zahraničního vydání prezident Dr. E. Beneš mimo jiné napsal, že Vojenské rozhledy budou „*odbornou revuí, jež bude vlastně pokračováním Vojenských rozhledů vydávaných péčí Vojenského vědeckého ústavu. I po této stránce držíme kontinuitu své armády.*“ Opět se dbalo, aby jejich obsah byl přínosem pro budování armády, a to jak v zahraničí, tak především v osvobozené vlasti. Jednotlivé příspěvky přinášely poznatky z vojenských dějin, názory na minulé, současné a budoucí vojenské dění, náměty na zdokonalování výcviku a úroveň jednotek československých vojenských jednotek v zahraničí.

Po válce byla schválena koncepce vydávání Vojenských rozhledů jako jednotného časopisu s různými přílohami, zvláště měly vycházet pouze historické sborníky, topografické a lékařské listy.

Po zrušení Vědeckého ústavu vojenského (na jaře r. 1949) se stal vydavatelem časopisu Vojenské rozhledy Hlavní štáb, který předpokládal vydávání 10 čísel časopisu ročně s určením výhradně pro služební potřebu. Tento pokus však velmi rychle skončil, neboť název revue, i přes změněnou koncepci, příliš připomínal kontinuitu s předválečnou československou armádou. Rok 1951 ukončil tedy vydávání tohoto časopisu, ale jen dočasně. Jeho **znovuoobnovení započalo v roce 1992.**

Ohlédnutí do historie našeho časopisu nabízí myšlenku, že odpovědnost současníků, kteří mají vliv na utváření nové skutečnosti, je nesmírně velká. Uvědomujeme si, že záměry, snažení a především výsledky předchůdců v uniformě, ale i bez ní, při budování armády demokratického státu jsou obdivuhodné. Važme si toho.



V předválečných Vojenských rozhledech byly publikovány následující statě (včetně recenzí) se vztahem k vrchnímu veliteli československé branné moci:

T. G. Masaryk

- Nadporučík R. Lounský: Prezident o armádě, (VR 1920, s. 145.)
- Návštěva T. G. Masaryka ve válečné škole, (VR 1922, s. 203.)

- Přehlídka pražské posádky a letectva prezidentem, (VR 1922, s. 367.)
- Návštěva TGM v divizní zásobárně č. 1 v Dejvicích, (VR 1923, s. 166-167.)
- T. G. Masaryk: Slované po válce, (VR 1923, s. 200.)
- J. Kudela: Profesor Masaryk a čs. vojsko na Rusi, (VR 1923, s. 375-376.)
- R. Wolf: TGM k 75. narozeninám, (VR 1925, s. 101-103.)
- Gen. Mittelhauser: „Já si vojenského vzdělání velmi vážím“ (citát TGM), (VR 1925, s. 104-108)
- Označení jménem TGM některá význačná inženýrská díla - stavby, (VR 1925, s. 183.)
- TGM o důstojnících a vojácích, (VR 1925, s. 468.)
- V. Klecanda: Jubilejní vzpomínka (návštěva TGM v ruském štábu v Berdičově, (VR 1925, s. 468.)
- F. Šteidler: Masaryk v legiích a válce, (VR 1925, s. 617-626.)
- Náš voják, (VR 1926, s. 219.)
- Jubileum T. G. Masaryka k 7. 3. 1930, (VR 1930, s. 161.)
- Naše vojsko o čs. důstojnících v projevech T. G. Masaryka, (VR 1932, s. 661.)
- R. Medek: T. G. Masaryk - vrchní velitel, (VR - všeob. 1935, s. 305-308.)
- S. Bláha: Co dal Masaryk armádě a brannosti národa, (VR - všeob. 1935, s. 331-333.)
- Proslov T. G. Masaryka v Milovické škole 22. 6. 1920, (VR, pěch. 1935, s. 210-212.)
- Svět se dívá na TGM, (VR - všeob. 1936, s. 64.)
- Ve jménu Husově pro svobodu národa (20. výročí vystoupení TGM ve Švýcarsku 4. a 6. VII. 1915), (VR - všeob. 1936, s. 103-104.)
- Památce prezidenta Osvoboditele T. G. Masaryka, prvního vrchního velitele čs. branné moci (VR č. 9, s. 1-112.)
- Dr. Šteidler: Památce Masarykově, (VR - všeob. 1938, s. 225-227.)

E. Beneš

- J. Boháč: Prezident Dr. E. Beneš, československé legie a čs. branná moc, (VR - všeob. 1935, s. 308-311.)
- Světová válka a naše revoluce, (VR - všeob. 1936, s. 64 a 168.)
- Návštěva a projev Dr. Beneše k pěšímu pluku 5 "T. G. Masaryka" na Smíchově. Prezident republiky a naše vojenská tradice, (VR - všeob. 1936, s. 105-109.)
- Projev Dr. Beneše 25. 11. 1937 na Hradě k pozvaným zástupcům armády, (VR - všeob. 1937, s. 25-27.)
- Zvolen protektorem Vojenského ústavu vědeckého, (VR - všeob. 1937, Zprávy VÚV, s. 2.)
- R. N. Foustka: Tři přednášky o prezidentu Dr. Benešovi, (VR 1937, Zprávy VÚV, s. 4.)
- Armáda, brannost národa a obrana státu (Projevy 1935 - 1937, VR - všeob. 1937, s. 29.)
- Dr. E. Beneš přijal kruh spisovatelů při VÚV, (VR 1938, Zprávy VÚV, s. 22.)
- Armáda a národ. (Úvod ke sborníku 20 let čs. armády v osvobozeném státě, VR - všeob. 1938, s. 220.)